

Muzicieni români în texte și documente (XXII) Fondul Aurelia Cionca

Viorel Cosma

Prefață

Numele pianistului Radu Mihail (n. 15 decembrie 1911 – m. 7 martie 1950) se rostește astăzi foarte rar, deși a fost – după cronicile muzicale din Franța (Maurice Ibert, Stan Golestan) și România (M. Jora, Em. Ciomac, C. C. Nottara, Virgil Gheorghiu, Matei Socor, J. V. Pandelescu, Romeo Alexandrescu, Miron Radu Paraschivescu, Dragoș Vicol) – unul din cei mai de seamă pianiști români din prima jumătate a sec. XX. Cauza „tăcerii” presei în jurul acestui „rival” al lui Dinu Lipatti s-a datorat faptului că Radu Mihail a fost omorât într-un acces de gelozie (prin otrăvire) de către soția sa, după care s-a sinucis, în aceeași zi cu pianistul virtuoz, fiind incinerati împreună la Crematoriul *Cenușa* din București. Compozitorul și pianistul Dan Mizrahi, prezent la incinerare, mi-a comunicat că ambele coșciuge au stat alături, Radu fiind descoperit, iar Atalița acoperită (era evreică). Sora pianistului Radu Mihail, nimeni alta decât soția regizorului de operă Jean Rânzescu (Lidia Mihail), pretindea că decesul ambilor muzicieni „s-a produs prin asfixierea premeditată cu gazele emanate de un godin, manevrat de către organele de securitate. Nici un necrolog nu a apărut în presa comunistă, moartea lui Radu Mihail rămânând în istoria muzicii noastre învăluită într-un anonim cel puțin suspect și peste timp – nedrept.

Corespondența de față – păstrată în colecția Nina Cionca și provenită din prețioasa arhivă a profesoarei sale, Aurelia

Cionca – aruncă o rază de lumină binefăcătoare asupra *omului* de excepție care va trebui să rămână acest pianist singular, adorat și prețuit de George Enescu. În perioada studiilor de perfecționare la *École Normale de Musique* din Paris, Radu Mihail a susținut o serie de recitaluri în care a promovat și muzica românească (George Enescu, Filip Lazăr, Mihail Andricu, Stan Golestan ș.a.), legătura cu maestrul operei *Oedipe* închegându-se în perioada anilor 1930 – 1933 în Franța. „În ultimul timp am citit *Sonata* lui Enescu pentru pian. M-am hotărât să o lucrez „à fond” și sper să o posed în curând. Îmi face impresia – mărturisesc în epistola din 1933 către Aurelia Cionca – de a fi opera de căpetenie a literaturii românești de piano. Aș fi foarte interesat să cunosc și părerea Dvoastră. Ideea finalului fără strălucire, plin de brumă și vag, succedând scherzo-ului trepidant mi-aduce oareșicum aminte de *Fantezia* lui Schumann. Această apropiere mărește dragostea mea pentru *Sonata* lui Enescu, căci tot ce-mi amintește *Fantezia* de Schumann îmi amintește copilăria mea...” Era doar începutul abordării creației enesciene, fiindcă Radu Mihail a cântat frecvent în recitalurile sale *Suita pentru pian* Op. 10 și la 8 noiembrie 1936, în sala Ateneului Român, *Sonata nr. 3 pentru pian și vioară „în caracter popular românesc”* (cu însuși autorul la vioară). A interpretat muzică de cameră cu George Enescu și Iuliu Boniș (16 ianuarie 1943) și muzică simfonică cu Enescu la pupitru (7 aprilie 1946). Chiar dacă Radu Mihail a studiat – paralel – cu Florica Musicescu și Constanța Erbiceanu, totuși „confidentul” pianistului pentru întreaga viață a rămas profesoara Aurelia Cionca. „Îmi sună și acum în ureche – recunoștea Wanda Vermont-Mihail, mama pianistului, într-o scrisoare redată – cuvintele d-voastră atât de frumos rostite: „Radule, eu sunt mama ta muzicală!” Întreaga corespondență se întemeiază pe detalii intime de lucru, pe amănunte comparative cu marele Alfred Cortot (dascălul francez de la *École Normale*), pe cereri de ajutor material de la familia Cionca, pe intervenții la regina Elisabeta a României de a-i acorda o bursă de studii la Paris (salvatoare de încorporarea în armată, spre satisfacerea serviciului militar în țară), într-un cuvânt pe mărturisiri ce denotă o legătură spirituală între

discipol și dascăl ce depășește simplele aspecte pedagogice. Când era strivit de lecțiile particulare și de cele 5-6 ore pe zi de studii, nemai având o clipă liberă pentru corespondență, Radu Mihail se simțea vinovat față de maestra sa, acuzându-se prin cuvinte pline de recunoștință și remușcare: „Icoana dumneavoastră îmi apare în suflet și vă rog prin ea, ca tăcerea mea de până acum, să fie înțeleasă, după cum a fost simțită și nu, după cum a fost arătată.”

Omul și artistul Radu Mihail ni se dezvăluie în aceste scrisori inedite într-o dimensiune necunoscută, oferindu-ne premisele unei viitoare cercetări muzicologice, capabile să impună la locul meritat un muzician român, dispărut din peisajul vieții în plină glorie, la vârsta de numai 39 de ani.

Autor: Radu Mihail
Destinatar: Aurelia Cionca-Pipoș
Locul și data: București,
Str. Berzei No. 81
1 / I / 1923

Limba română
Carte poștală
manuscris autograf

Colecția Nina Cionca

1 / I / 1923

Stimată și iubită d-nă Cionca,

Micul și neînțelegătorul d-voastră elev care în tot timpul vacanței s'a gândit la buna lui maestră, vă dorește un an frumos și multă sănătate d-voastră și familiei d-voastră.

Cu tot dragul,
Radu Mihail

* * *

Autor: Vanda Mihail
Destinatar: Aurelia Cionca-Pipoș
Locul și data: București, 1927 ?

Limba română
Scrisoare
manuscris autograf

Colecția Nina Cionca

[București, 1927 ?]

Iubită doamnă Cionca,

Vă scriu rîndurile acestea sub imboldul celei mai mari amărăciuni. Sunt trei zile de cînd am trimis la „Dimineața” darea de seamă despre al doilea concert al dvoastră.

De obicei colaborarea mea la acest ziar a fost întotdeauna bine primită. De astă dată însă, nu știu în urma căror intervenții, s-a înlăturat ceea ce-am scris eu și a apărut în schimb ceea ce-ați citit și dvoastră. E evident, că cel cu darea de seamă n'a asistat la concert. El n'a făcut decît să se inspire din articolul meu, furîndu-mi diferite aprecieri. Vă trimit copia manuscrisului meu spre a vă convinge de adevăr. Nici o dată n-am să pricep atmosfera de invidie de care sunteți înconjurată. Constat cu o dureroasă strîngere de inimă, cît de greu e să fi artist mare și cu demnitate în țara asta.

La noi sunt trei căile cari duc la celebritate. Să-ți plătești criticii, să colinzi cu dînșii prin toate localurile Bucureștiului etc. sau să părăsești țara cum a făcut maestrul Enescu, spre a nu deveni „profesor de conservator și modest violonist român”.

Cu siguranță, că veți birui ingratitudea și reaua voință a unora din criticii dvoastră atît de severi în ignoranța lor. Ei vor scrie fără a fi luați în seamă, iar dvoastră veți rămîne mereu ceea ce sunteți. Marele dramaturg norvegian Henrik Ibsen a fost întrebat de un prieten: pentru ce scrie sub o formă atît de greu de înțeles? La care a răspuns, că nu scrie decît pentru oameni inteligenți. Dna Aurelia Cionca-Pipoș nu cîntă decît pentru înțelegătorii de muzică adevărată. Ori aceștia, știa și ea, că nu-s mulți la număr. Vă închipuiți cu ce grijă mă uit la bietul Radu, care vă urmează, inconștient de ceea ce-l așteaptă. Nici eu n'am fost prea fericită în viața mea. Dar am înțeles că suferința unui om care înțelege menirea lui în viață îi dă o fericire

sufletească sigură și liniștită, pe care n'o poate gusta majoritatea aceloră, care știu să se adapteze.

Un singur turneu în străinătate și va fi de ajuns ca să deveniți „Marea (– scriu cu M mare –) noastră romîncă Aurelia Cionca-Pipoș.

Mă tem că am dat prea mari proporții unui lucru de nimic. Se vede că criticul oficial al gazetei s'a simțit vexat de intervenția mea și de aci neplăcutul incident. A preferat să fure de la mine decît să tacă. Din parte-mi nu-mi doresc o fericire mai mare decît să-l văd pe Radu demn de a se numi elevul și opera dvoastră.

Îmi sună și acum în ureche cuvintele dvoastră atît de frumos rostite: „Radule, eu sunt mama ta muzicală.” Să dea Dumnezeu să nu vă pară nici o dată rău de a le fi rostit!

Primiți toată dragostea și devotamentul meu și al lui Radu, care vă adoră.

Wanda Mihail

[Wanda Vermont-Mihail, mama lui Radu – n.n.]

* * *

Autor: Alexandru F. Mihail

Destinatar: Aurelia Cionca-Pipoș

Locul și data: București III,
str. Toamnei 23, 25 decembrie 1928

Limba română

Scrisoare,
manuscris autograf

Colecția Nina Cionca

25 Dec. 1928

Prea onorată Maestră
și iubite domnule Pipoș

Soția mea și cu mine vă dorim un an bun, sănătate și noroc, – și, în special pentru doamna Pipoș – cît mai multe satisfacții în domeniul artei, fiindu-i recunoscători pentru frumoasele clipe de înălțare sufletească, ce ni le-a procurat.

Alex. F. Mihail

Str. Toamnei 23 București III

* * *

Autor: Radu Mihail

Destinatar: Aurelia Cionca-Pipoș

Locul și data: București 1929 ?

Limba română

Scrisoare,

manuscris autograf

Colecția Nina Cionca

[București, 1929 ?]

Iubită doamnă Cionca,

Maestrul Castaldi vă roagă prin mine să-l ertați că n'a putut termina ediția definitivă a „preludio”-ului său, căci a fost foarte ocupat. Vă trimite totuși pe lângă vechea reducere a lui Andricu și începutul ediției definitive unde a făcut multe ușurări, chiar mai multe decât i-ați cerut. Acest manuscris vă roagă să i-l înapoiati prin mine urmând ca tipărirea lui să se facă mai târziu, după ediția definitivă complectată. El ține foarte mult ca totul să fie explicat în italienește și nu franțuzește cum se hotărâse înainte. Deasemenea ține să vi-l dedice, urmând ca deocamdată dumneavoastră să-l modificați după cum veți crede de cuviință.

Deși acesta ar fi fost un bun prilej ca să vă mai văd, înainte de plecare, totuși am preferat să vă scriu pentru-că îmi închipuesc ce ocupată trebuie să fiți cu ultimele pregătiri de plecare, menite, însă, să vă răsplătească cu prisosință de oboselile ce v'au pricinuit, atunci când în străinătate veți căpăta gloria, pe care o meritați.

Vă sărută cu drag, urându-vă bună călătorie

Radu

* * *

Autor: Vanda Mihail
Destinatar: Aurelia Cionca-Pipoș
Locul și data: București, 1929?

Limba română
Scrisoare
manuscris autograf

Colecția Nina Cionca
[București, 1929 ?]

Mult iubită doamnă Cionca,

Vă trimit fotografiile lui Radu și vă rugăm să ne dați și nouă fotografia dvoastre.

Cît veți lipsi, vom vorbi mereu de doamna Cionca atît de dragă nouă, și va fi o nespusă plăcere pentru noi să-i privim chipul ei blînd, și atît de deosebit de al altora. Doresc din toată inima s'aveți o călătorie plină de isbîndă artistică și amintiri neuitate.

Cele mai călduroase salutări dlui Pipoș. Toți ai mei vă urează o călătorie strălucită.

A voastră devotată,
Vanda Mihail

* * *

Autor: Radu Mihail
Destinatar: Aurelia Cionca-Pipoș
Locul și data: [Paris], 9 mai 1929

Limba română
Scrisoare,
manuscris autograf

Colecția Nina Cionca

Iubită doamnă,

Respectul ce vi-l port, m-a îndemnat să vă lipsesc, din parte-mi, de imprudențe mai grave decât o tăcere, chiar prelungită ce, sper să-mi fie indulgent ertată, fără să apelez la vane scuze, de prietena, ce, desigur, vom găsi oricând în dumneavoastră.

Voi reveni la București, pela sfârșitul lui Iulie, după examenul, precedat de două inspecții eliminatorii pentru Diploma de execuție, imediat, premergătoare Licenței de

concert. La sfârșitul lui Aprilie am trecut prima inspecție în fața lui Cortot. Rezultatul a fost tot atât bun, cât rău: Cortot a fost foarte nemulțumit de tehnica mea insuficientă cât și de gesturile mele, una și alta, atât de deplasate alături de o muzicalitate, incomparabil, mai înaintată.

Pentru ca să mă pot prezenta în Iulie la examen, trebuie să obțin în sumă (la amândouă inspecțiile) nota 25, la prima inspecție putând să am până la n.20, la [a] doua până la 30. La prima inspecție am avut 12, inferior în toată școala, numai a patru elevi, ceeace, nu e, totuși, mai puțin rușinos, amintindu-mi cât de departe sunt de nota maximă.

Bineînțeles, voi lucra și voi avea, încă, mult de făcut până la sfârșitul anului. Sunt, însă, obligat să mărturisesc că, până acum, am pierdut mult timp din nenumărate motive ce nu pot să mă opresc să cred – chiar riscând să-mi jignesc orgoliul – că, toate, au o altă origine decât lipsa mea de experiență, cu care trebuia, totuși să termin o dată, la o parte o prudentă cruțare. Am început să lucrez mai ordonat în ultimul timp și, încă mai mult, voi face la anul.

Rugându-vă să amintiți foștilor mei camarazi de acel prieten – nemaiubit, poate – ce nu se gândește la ei atât de puțin cât aparențele ar voi să-i facă să creadă,

Vă sărută cu drag
al dumneavoastră

9 Mai 1929

Radu

* * *

Autor: Radu Mihail
Destinatar: Aurelia Cionca-Pipoș
Locul și data: [Paris, 1929]

Limba română
Scrisoare,
manuscris autograf

Colecția Nina Cionca

Iubită doamnă,

Am așteptat atât de mult, înainte de a vă scrie, pentru-ca toată năvala de senzații noi ce am avut dela plecarea înspre

București până în timpuri ce încă n'au venit, m'a silit ca până acum să-mi rețin dorința de a vă comunica emoțiile mele, pentru că ar fi fost și incomplet și incorect expuse. Într'adevăr, clipele de obiectivitate ce par a se lăsa, acum, câte puțin zărite în viața mea, mă îndeamnă să mă cred ceva mai în drept de a vă scrie. Au trecut pentru mine, timpuri multe dela sosire aci, și toate lucrurile trecute, trecute trebuie să rămâe și pentru această scrisoare într'atât de mult impresiile momentului îmi sunt acum, atât de covârșitoare. Dealtfel, precum o și așteptam, cum am sosit aci, rând pe rând, am trecut un mic examen la clasa lui Levy, după care, primit la această clasă (bilunară) și la clasa dnei Bascouret (săptămânală), am avut câteva lecții ce au marcat una după alta fețele talentului meu, mult apreciat deși mimica și, ceea ce s'a observat mai târziu, lipsa independenței degetelor făceau piedici destul de grele, pentru o ascensiune completă deasupra treptelor erarhiei în muzică. Aceste lecții m'au învăluit într'o adevărată vrajă: alături de pseudo-muzicanți însă cu tehnică extraordinară, tip care se găsește din belșug în Școala Normală, puteți să o simțiți ce mult mi s'a cerut să fac pentru o acoperire cât mai iute a golurilor din starea mea de azi. Și am lucrat mai mult și mai conștiincios decât ași fi crezut-o eu însumi altădată. Începând de anul acesta, Cortot a lansat o lucrare (*Principes rationnelles de la technique du Piano*) care este acum biblia tuturor școalelor de piano din Paris și această lucrare constituie baza de studiu a lucrului meu, acum. Apoi am Inventiunile de Bach și studiile elementare (op. 299) de Czerny ce, rușine, stau alături de *Scherzo în cis moll* de Chopin și *Tombeau de Couperin* de Ravel. Lucrările mele ușoare îmi vor face, însă, mult bine, pentru-că, printr'o ciudățenie eu am ultima parte a lanțului de greutate tehnice ce constituie problemele pianiștilor moderni; ceea ce îmi trebuie, sunt primele verigi, și pe acestea mi le vor dăruia Inventiunile de Bach și Czerny. Am auzit în ultimul timp, pe Wanda Landowska în concerte de Ph. Em. Bach și Mozart, două concerte de Strawinski (ca dirijor și compozitor) și trio Cortot-Thibaud-Cazals (sic!). E tot ce am putut auzi până acum! Și nicidecum nu vreau să mă plâng de asta, ci din contră, îmi face impresia că dacă ași auzi prea des concerte de acestea m'ar covârși, prea peste măsură de

perfectiunea lor, pentru-că, nu vreau să cred că unul din toate concertele ce am auzit până acum la București ar fi putut să-mi dea senzațiile acestora, – și-apoi Louvrul! Toate, toate încă atât [de] minunate pentru mine, că nu pot încă să cred că și la Paris se poate trăi cu aceeași liniște și indiferență sufletească ce, la București, îmi învăluie, totuși, sufletul, atât de des.

Icoana dumneavoastră îmi apare în suflet și vă rog prin ea, ca tăcerea mea de până acum să fie înțeleasă după cum a fost simțită și nu după cum a fost arătată.

Vă sărută pe dumneavoastră și pe
toți ai dumneavoastră cu tot dragul

Radu

* * *

Autor: Radu Mihail
Destinatar: Aurelia Cionca-Pipoș
Locul și data: Paris,
27 decembrie 1930

Limba română
Scrisoare,
manuscris autograf

Colecția Nina Cionca

27 Dec. 1930

Iubită doamnă,

Sper că ați petrecut sărbătorile cât mai vesel și în cât mai bună dispoziție așa că-mi rămâne să vă urez un an bun, cu spor și voe bună, așa cum vă doresc, din toată inima.

Eu am petrecut sărbătorile cu prieteni gândindu-mă cu drag la părinții și frații mei, la prieteni și la dumneavoastră. Imediat mă voi apuca din nou de muncă ca să prepar ultima sonată de Beethoven pe care trebuie s'o termin pentru cursul lui Cortot dela 9 Ianuarie 1931.

Sunt foarte fericit că sunt pentru un nou an de muncă la Paris între profesorii pe care-i iubesc, îi stimez și îi admir. Sunt mereu doritor de a învăța lucruri noi și continui de-a întreprinde cu curaj studii aprofundate asupra resurselor pianului și ale muzicii. Sper că anul ăsta voi obține Licența de Concert cu toate greutățile pe care mi le provoacă refuzul Comisiunii Valutare de a-mi prelungi și pentru anul acesta bursa, deși cred că ași fi meritat-o pentru munca mea.

În felul acesta, amestec multe lecții, ce sunt, din această cauză, obligat să dau, cu orele mele de piano (5-6 pe zi) și de studii muzicale în afară de piano, și sper că la întoarcerea mea la București, veți fi mulțumită de munca mea din acest nou an de studii la Paris.

Cred că sunteți mulțumită de elevii dumneavoastră dela Conservatorul din București și mă întreb dacă tânărul Munteanu sau Negreanu realizează speranțele ce-ați pus în el.

Îmi închipui că sunteți în ajun de plecare pentru tourneul dumneavoastră anual și mă întreb dacă anul acesta, voi avea marea satisfacție și plăcere de a invita toți prietenii și camarazii mei la concertul dumneavoastră în trecere prin Paris.

Altfel, merg destul de rar pe la concerte pentru-că n'am niciodată timp și, dealtfel, anul acesta mă scol foarte de dimineață așa că trebuie să mă culc, pe cât posibil, foarte devreme.

Caut, în schimb, să ascult cu cât mai multă atenție sfaturile ce mi se dau, ca să aleg cât mai multe bune pe care să le întipăresc bine într-un colț al memoriei căci anul viitor cred că voi merge în Germania – dacă mereu supărătoarele chestiuni bănești mi-o vor permite – și acolo, voi primi, îmi închipui, sfaturi cu totul de altă natură dar desigur de o tot așa mare valoare.

Vă îmbrățișez cu multă dragoste... dacă mi-o mai permiteți încă și vă urez un bun la mulți ani dumneavoastră și alor dumneavoastră.

Radu

* * *

Autor: Radu Mihail
Destinatar: Aurelia Cionca-Pipoș
Locul și data: St. Jean des Monts,
Wendée, France, 12 August 1931

Limba română
Carte poștală,
manuscris autograf

Colecția Nina Cionca
St. Jean des Monts
12 August 1931

Iubită doamnă,

De o lună sunt Licențiat de Concert al Școalei Normale.
[...] crezând că mă voi întoarce la București; mi-am rezervat
plăcerea de a vă da această veste în persoană. Acum că în
mod definitiv știu că nu voi părăsi Franța în vara asta, nu-mi
mai rămâne decât să v'o comunic prin scris.

Bineînțeles anul viitor voi continua studiile mele...

Nu mă îndoiesc că anul acesta ați cules încă triumfuri ca
în toți anii, și cu multe urări pentru viitor [...?]

Radu Mihail
chez m^{ele} Rence Aslan
La Iarée Jésus à St. Jean-des-Monts
Wendée – France

* * *

Autor: Radu Mihail
Destinatar: Aurelia Cionca-Pipoș
Locul și data: Paris,
25 octombrie 1932

Limba română
Scrisoare,
manuscris autograf

Colecția Nina Cionca
Paris, 25 Oct. 1932

Iubită Doamnă,

Am sosit cu bine la Paris și am început anul meu cel nou
de muncă cu multă atenție ca să progrezes cât mai mult.
Studiez viguros în fiecare zi, cam 5 ore cel puțin și doresc din
toată inima ca împrejurările să nu mă oblige să renunț la
această disciplină.

Sunt dealtfel, multe șanse ca să-mi pot organiza munca de anul acesta cu mult mai bine ca în anii trecuți, deoarece anul acesta locuiesc la o familie Aslan care se străduiesc fără încetare ca să-mi pot utiliza timpul în mod cât mai prielnic pentru studiile mele.

Un singur neajuns, îmi trebuie plăcerea de a mă vedea muncitor așa cum demult îmi doream, și acest neajuns este că m^r Mangeot, directorul Școalei Normale de Muzică mi-a refuzat cererea de înscriere pentru anul acesta pe motiv că datorez Școalei 3000 fr[anci]. fr[ancezi] pentru cursurile ce le-am urmat până acum și că primindu-mi înscrierea, datoria se va mări și mai mult. Directorul mi-a spus că mă acceptă numai dacă înainte de înscriere îi voi plăti a treia parte adică 1000 fr (6500 lei!).

Cursurile ce voiam să urmez anul acesta sunt cursurile de Armonie și Compoziție ale Nadiei Boulanger. Atât din interes pentru cursuri, cât și pentru-că amânarea serviciului militar nu mi-e posibilă decât dacă școala certifică că sunt înscris și că urmez cursurile ei, trebuie numaidecât să găsesc o soluție. Deasemenea, numai prin Școala Normală voi avea elevii necesari ca să mă pot întreține aci și numai prin ea îmi voi putea completa studiile mele.

În necazul acesta, mi-am permis stimată Doamnă să mă gândesc la sfatul dumneavoastră. Mă gândeam că poate M.S. Regina Elisabeta ar voi să mă ajute dându-mi în parte sau în total banii de care am nevoie. Știu că un cuvânt de-al dumneavoastră ar da rugămintei mele un sprijin neasămuit și deaceea îmi permit să vă rog, dacă nu găsiți cererea mea prea din cale afară, indiscretă, să vorbiți dumneavoastră, Majestăței Sale.

Credeți-mă dezolat, de a vă deranja cu o asemenea rugămintă, dar cred că viitorul meu depinde în întregime de relațiile mele cu Școala Normală, relații și simpatii favorabile sau de ostilitate că în acest moment și în cazul acesta, activitatea mea e paralizată.

Primiți scumpă doamnă mulțumirile mele cele mai vii precum și mărturia dragostei mele recunoscătoare, vă rog

deasemenea, să salutați călduros pe Domnul Pipoș și să mă
amintiți Marioarei pe care doresc foarte mult să o văd!

Cu toată dragostea,
Radu

* * *

Autor: Radu Mihail

Limba română

Destinatar: Aurelia Cionca-Pipoș

Scrisoare,

Locul și data: Paris, 29 Nov. 1932 ?

manuscris autograf

Colecția Nina Cionca

Paris, 29 Nov. 1932 [?]

Mult iubită Doamnă Cionca,

Am fost foarte fericit la primirea cărții dumneavoastră,
plină de atâta dragoste și atâta bunătate. Vă mulțumesc
deasemenea, de a fi acceptat de a interveni pentru mine. Știu
că în felul acesta, șansele de reușită dacă nu sunt unanime în
ori ce caz, sunt aproape reale.

Sunt dezolat că dragostea mea de muzică n'a avut
niciodată încă, aici, la Paris, libertatea de a se desfășura în voe,
încătușat fiind, tot timpul de necazuri imperioase și prozaice.
Numai stăpânit de această dragoste mi-am permis să vă
vorbesc de nevoile mele și vă cer, încă o dată scuze infinite de
a fi fost nevoit s'o fac.

Concertele mele în Februarie, îmi par oareși-cum
premature. În timpul vacanțelor, la București, am făcut un pas
înainte. Mi-am dat seama o dată în plus, Doamnă, că jocul nu e
încă demn de o prezență conștiincioasă în public. Chiar dacă
atmosfera și elanul sunt bine exteriorizate, lucrurile mai
elementare deci mai curând indispensabile, le-am de dorit. Așa:
lipsa de claritate, cauzată de prea multă pedală sau de o
pronunțare neglijentă a fiecărei note, necontrolată de aproape
de autoritatea urechiei, lipsa de exactitate ritmică, cauzată mai
cu seamă de o excesivă întrebuintare a procedului Rubato.
Înfine, condiția de calm interior care provine de la faptul că între
ideia pe care o am despre o operă muzicală oarecare și

realizarea ce i-o pot da deocamdată este, încă, o distanță prea mare, ca s'o pot neglija.

Vă expun aceste defecte, așa cum le văd personal, în speranța de a avea, când veți binevoi, și părerea dumneavoastră.

Concluzia mea este că, concertele mele vor fi realizabile în cazul cel mai fericit, în Aprilie. Încă, însăși această dată îmi pare îndoelnic de apropiată. Înfine, înainte de Februarie voi ști cu precizie dacă în sesiunea aceasta voi fi sau nu capabil să înfrunt responsabilitățile unui mic „tournée” în România.

Am fost foarte fericit, iubită Doamnă, de a vă reauzi în vara asta, la București. Ușurința, finețea și muzicalitatea jocului dumneavoastră impecabil, nu o voi uita multă vreme. Nu voi mai pierde ocazia când voi mai fi la București de-a vă ruga să-mi cântați cât mai des și sper că nu o să mă refuzați prea des. Cu toată dragostea, al dumneavoastră

Radu

P.S. Salutări cordiale Dlui Pipoș

* * *

Autor: Radu Mihail

Destinatar: Aurelia Cionca-Pipoș

Locul și data: Paris, XIV

71 Rue de la Tombe-Issoire

6 Ianuarie 1933

Limba română

Carte poștală,

manuscris autograf

Colecția Nina Cionca

Paris, 6 Ianuarie 1933

Mult iubită Doamnă,

Vă doresc toată fericirea și prosperitatea dumneavoastră, Domnului Pipoș, Marioarei și Doamnei Cionca, mama dumneavoastră. Asta odată cu toate urările mele de bine.

Așa cum vă spuneam, Doamnă, ași fi încântat să pot concerta anul acesta la București și poate, în Provincie. Cam prin sfârșitul lui Aprilie. Am două programe în cap pe care țin să le supun justului și experienței dumneavoastră.

- I) a) Bach-Liszt Phantaisie und Fuge (g moll)
b) Brahms Op. 24 (Händel)
c) Chopin IV Ballade
d) Chopin 3 etudes posthumes
e) Liszt Sonate
- II) a) Bach-Busoni Ciaconna
b) Beethoven Op.10 no. 3
c) Schumann Op. 12
d) Enesco Op. 10

Ași fi foarte mulțumit să primesc sfatul dumneavoastră, cât de curând. Chestiunea datoriei mele la școală s'a aranjat, din fericire, în ultimul moment cu o sumă cu care un membru al familiei Rothschild a binevoit să mă ajute. Ajutorul acesta a fost cât se poate de oportun căci fără el, trebuia să mă întorc la București spre a face armata. Acum rămâne să caut soluția greutăților pecuniare pe care le reprezintă voiajul dus și întors, Paris – București, precum și organizarea concertelor din București și provincie.

Cu toată dragostea,
Radu

* * *

Autor: Radu Mihail
Destinatar: Aurelia Cionca-Pipoș
Locul și data: Paris,
20 Februarie 1933

Limba română
Scrisoare,
manuscris autograf

Colecția Nina Cionca

Paris, 20 Febr. 1933

Iubită Doamnă Cionca,

Vă mulțumesc din toată inima pentru bunătatea cu care vă ocupați de greutățile mele. Într'adevăr, dacă ajutorul de care-mi vorbiți mi se va acorda, ar sosi tocmai în momentul oportun căci am fost silit deja, a mă îndatora pe la prieteni și furnizori, lecțiile ce dau ne mai fiind îndeostulătoare întreținerii mele. Dar ce greu se mai găsesc astăzi lecții particulare la Paris!

Pe de altă parte, în curând (11 aprilie) va trebui să plătesc taxa pe tr. III la școală.

De la 1 Ianuarie încoace, am început studiile de Armonie cu Nadia Boulanger ceeace, împreună cu orele de Piano iau o bună parte din zi și o bună parte din noapte. Lucrez mult de tot și sunt cât se poate de fericit de munca mea. Deaceea și mă tem de timpuri când va trebui să mă smulg de la munca mea, ca să bat la ușile prietenilor și cunoștiințelor și să-mi irotesc timpul în eforturi zadarnice. Vă rog să transmiteți toate mulțumirile mele domnului Pipoș. Îi voi da datoria și vă datorez liniștea mea pe două luni pline.

Credeți-mă, Doamnă, că voi pune acest timp în serviciul artei și că, în felul acesta mă voi putea arăta mai târziu, de a fi fost demn elev al doamnei Cionca.

Vă sărut, iubită Doamnă, cu toată dragostea și toată recunoștința

Radu

* * *

Autor: Wanda Mihail
Destinatar: 2 Aprilie 1933
Locul și data: fără dată

Limba română
Scrisoare,
manuscris autograf

Colecția Nina Cionca

2 Apr. 1933

Iubită și stimată doamnă Cionca,

Mi-a scris Radu eri, că a primit prin dumneavoastră o sumă de bani, cari l-au ajutat foarte mult. Mă asociez la bucuria lui, cu atât mai mult cu cât trebuie să sufăr de a nu-i putea veni în ajutor tocmai acum, când trebuie să pregătească ceva serios. Ascenziunea băiatului acesta e foarte grea, din pricina lipsurilor lui materiale; de aceea vă mulțumesc din toată inima pentru atenția și gestul dumneavoastră frumos.

Cu cele mai distinse și călduroase salutări
Wanda Mihail

Autor: Radu Mihail
Destinatar: Aurelia Cionca-Pipoș
Locul și data: Paris, 1933

Limba română
Scrisoare,
manuscris autograf

Colecția Nina Cionca
[Paris, 1933]

Iubită Doamnă,

Am primit cu multă bucurie ajutorul pe care, grație Dumneavoastră cât și Dlui Pipoș, l-am obținut într'un moment așa de oportun.

Vă mulțumesc din toată inima și vă rog, deasemenea, să comunicați și domnului Pipoș, toată recunoștința mea.

Cu toate greutățile ce-am avut în ultimul timp, am continuat să lucrez cu dragoste, pianul și muzica. În ultimul timp am citit Sonata lui Enescu pentru pian. M'am hotărât să o lucrez „à fond” și sper să o posed în curând. Îmi face impresia de a fi opera de căpetenie a literaturii românești de piano. Ași fi foarte interesat să cunosc părerea dumneavoastră. Ideia finalului fără strălucire, plin de brumă și de vag, succedând scherzo-ului trepidant mi-aduce oareșicum aminte de Fantezia de Schumann. Această apropiere mărește dragostea mea pentru Sonata lui Enescu, căci tot ce-mi amintește Fantezia de Schumann îmi amintește copilăria mea plină de învățăminte, de sinceritate și de respect de artă, întreținute de afecțiunea și înțelegerea ce-ați arătat față de evoluția mea.

Încă o dată, toate mulțumirile mele. Grație ajutorului ce-ați voit a obține pentru mine, am putut plăti azi de dimineață, ultimul trimestru pentru clasa de Armonie, fără de care, ar fi trebuit să întrerup studiile mele de Armonie.

Cu toată dragostea vă rog să comunicați salutările mele cordiale cât și toate mulțumirile dlui Pipoș, – deasemenea, vă rog să credeți, iubită Doamnă, în afecțiunea mea profundă ce vă poartă al dumneavoastră

Radu

P.S. Vă trimit laolaltă cu scrisoarea mea, pentru dnul Pipoș, recipisa pentru primirea ajutorului.